

מעדני אשד

פרשת לך - שנת תשפ"ה גליון תתרכ"ב - שנה 22

שאלות והקידות בענייני פרשת השבוע

י"ד ל"ע" סוכן "מעדני אשד" בית שמש

האם מותר לבטל תורה כדי ללכת לברית מילה?

יש לחקור האם מותר ללכת לברית מילה אע"פ שע"י זה יגרם ביטול תורה או דילמא אסור ללכת לברית מילה שיטול תורה

הנה בשלטי גבורים מגילה ב' ע"ב מדפי הרי"ף, מובא בנסת הגדולה אור"ח סימן תרפ"ז כתב דמבטלין תלמוד תורה לברית מילה, שהרי מילה גדולה מהוצאת המת שיש לו קוברין, ואם מבטלין תלמוד תורה עבור הוצאת המת כל שכן בעבור מצות מילה.

והגאון רבי שלמה זלמן אוירבען זצ"ל מובא בהערות לספר אוצר הברית חלק א' סימן י"א הלכה ג' נתקשה אמאי לא הובאה הלכה זו בש"ע ובפוסקים. ובשו"ת אבן ישראל חלק ז' סימן ל"ז ס"ק ח' תירץ: דלהכי לא הביאו הפוסקים משום דדברי השלטי גבורים צ"ע דשאני מצות הלויית המת דכל אחד מי שמשותף מקיים בעצמו מצות הלויית המת, משא"כ במילה אין להמתאספין שם שום חלק במצות מילה אלא מקיימין ברוב עם הדרת מלך, ולזה אין היתר לבטל תלמוד תורה, ולאבי הבן בודאי כל המצוות מחויב לקיים אע"פ שמבטל מצות תלמוד תורה.

וכן בשו"ת שבט הלוי חלק י"א סימן רכ"ט נשאל בהני בחורים שמפסקים מלמוד הישיבה עבור להשתתף בברית מילה, ותולים עצמם בשלטי גבורים וכתב דאין זה נכון להלכה, דהא דהוצאות המת מבטלים מבואר ברא"ש פ"ב דכתובות היינו אם אין מלוים די צורך, ועוד הרי מבואר בפוסקים ובשו"ע שם דתינוקות של בית רבן אין מבטלים כלל, וכבר מבואר בגדולי הפוסקים דנקרא תשב"ר עד י"ח או כ' שנה, דהא אפילו לצורך בנין בית המקדש אין מבטלים ת"ת כמבואר בגמ. **וכן בשו"ת תשובות והנהגות** חלק ד' סימן רכ"ז כתב דאין לבטל מצות תלמוד תורה לברית מילה, רק אם הוא חסר שם.

ומביא ראיה: מהא דאיתא בלקט יושר ע"פ כ"ח כשהבחורים שלו רוצים לילך אל המילה, אמר להם מה אתם רוצים לעשות אצל המילה, כדי לענות אמן על הברכה תלכו לבית השחטן ושמעו כמה ברכות וענו אמן, חזינן דאין לבטל תורה כדי ללכת לברית מילה.

האם יש ענין לעשות ברית מילה בבית הכנסת?

יש לחקור האם יש ענין לעשות ברית מילה דדוקא בבית. **הנה כתב הרמ"א** יורה דעה סימן רס"ה סעיף י"א דאשה אע"ג שאינה יכולה להיות סנדק מ"מ היא עוזרת לבעלה ומביאה התינוק עד בית הכנסת, ואז לוקח האיש ממנה ונעשה סנדק.

ובספר אות חיים ושלום סימן רס"ה ס"ק כ"ה דייק מדברי הרמ"א דברית מילה צריך לקיים בבית הכנסת או בבית המדרש, וכן כתבו בספרים שצריך למול בבית הכנסת יען שהמילה הוא דוגמת קרבן, על כן צריכים להביאו למקום הפילה שהוא דוגמת בית המקדש מעט.

וכן הוכיח ממה שכתב המהרי"ל הלכות שבעה עשר בתמוה וחסיה ב"ב מילה שחל ב"ט באב, היה נוהג מהרי"ל סג"ל כשסיימו הקינות טרם שהיו מתחילין לומר איוב וירמיה הולכים אבי הבן ובעל ברית והמוהל לביתם ומחליפין בגדיהם לבגדי שבת אך לא לבשו לבנים, וחזרו לבה"כ והיו מדליקין הנרות, ומביאין הנער ומוהליו ואחר המילה פושטין הנ"ל בגדיהן אשר החליפו, חזינן שיש ענין לעשותו בבית הכנסת.

ומביא מה שכתב במגן אברהם סימן של"א ס"ק ה' דפשוט דאסור להביא התינוק לבה"כ דרך חצר שאינו מעורבת אפי" ע"י עכו"ם, דהא יכולין למולו בביתו, והרבה פעמים מלין בבית כשיש צינה, משמע אבל אם אין סיבה עדיף לעשותו בבית הכנסת, ועיין בספר שפע קודש עניני ברית מילה מה שהאריך להלכה בדברי המגן אברהם.

אבל באחד מהראשנים איתא להדיא שיש ענין לעשות ברית בבית הכנסת: דבשו"ת הרשב"א חלק ז' ס"י תקל"ו כתב מה שנהגו למול בבית הכנסת משום דכתיב ויכרתו ברית לפני ה' ואין ברית אלא מילה.

ובספר באר יעקב על כללי המילה לרבינו יעקב הגאון בדין נג למילה ע"מ 59 כתב שעדיף לעשות המילה בבית הכנסת משום כמה טעמים א) משום קדושתה ב) משום שכל הקהל ישמעו הברכות מה שאין כן כשהמילה בבית ובפרט בבתי העניים אשר אין נקיות שוררת בהם. ג) כי לפעמים יתאחר המוהל לעשות הפריעה או אירע איזה מכשול ח"ו ובהיות שם אם הילד תמלא אימה ופחד ויכולה לבא לידי סכנה. ד) לפי שהמילה נחשב לקרבן, והקרבתו שחוטא חוץ אסור בו, ולכן ימולו במקום מקדש מעט.

האם יש חיוב לעשות ברית במנין והאם מותר לאחר ברית בגלל זה? בפרשתו י"ז י"ב וכן שמונת ימים ימול לכם כל זכר לדורותיכם וכו'

קימ"ל יורה דעה הלכות מילה סימן רס"ה דמצות מילה היכא דאפשר לה עבדינן לה בעשרה, והיכא דלא אפשר עבדינן לה בפחות מעשרה.

איכא כמה טעמים מדוע בעינן עשרה במילה

א. משום שהתינוק יצא מבית האסורין, וצריך להודות בפני עשרה כמו דמבואר בגמ' ברכות נ"ד ע"ב ולכן אומרים הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו, כך כתב בדרכי משה יור"ד סימן רס"ה בשם הגהות האלפסי, וכן בספר מטה משה בסוף הספר דיני מילה אות ט'.

יש להקשות: א"כ יצטרפו שיהא בכל ברית נמי תרי רבנן, כמו דמבואר בש"ע דאלו צריכים להודות צריכים להודות בפני עשרה ושנים מהם צריכים שיהיו תלמידי חכמים, כך הקשה בספר כורת הברית יור"ד סימן רס"ה בנחל ברית ס"ק מ"ז.

עוד הקשה: א"כ גדול שמל עצמו לא יצטרך למול בפני עשרה לכתחילה, כיון שאינו יוצא מבית האסורין, כך הקשה בספר כורת הברית יור"ד סימן רס"ה בנחל ברית ס"ק מ"ז.

ב. אין שום עדות שנתן הקב"ה לישראל בפחות מעשרה, והכי נמי העידו עשרה על האב שהכניס את בנו לבריתו של אברהם איבניו, כך איתא בפרקי דרבי אליעזר פ"ט, וכן כתב באור זרוע הלכות מילה סימן ק"ז.

ג. לכתחילה ראוי שיהיה המילה בעשרה לפרסומי מצוה, כך כתב בחכמת אדם הלכות מילה סימן קמ"ט ס"ק כ"א.

ובפירושי סידור התפילה לזוהר עמוד תשל"א כתב דלכן בפרשת מילה י' פעמים אברהם, רמז למצות מילה בעשרה בני אדם.

יש לחקור האם מותר להתעכב עד אחר חצות כדי שיהא מנין בברית או דילמא אסור להתעכב כדי שיהא מנין

הנה בשו"ת מנחת יצחק חלק ח' סימן צ' נשאל האם מותר לדחות ברית מילה לאחר חצות בשביל מנין או לא, וכתב דמלשון הטור יור"ד סי' רס"ה וכן הועתק בש"ע שם סעיף ו' בשם רב צמח גאון, היכא דאפשר עבדינן למילה בעשרה והיכא דלא אפשר עבדינן בפחות מ' עכ"ל, ולא כתב היכא דאפשר קודם חצות משמע דכדאי להמתין עד לאחר חצות, רק שלא לאחר עד שיהיה חשש שיבא לביטול מילה בזמנה, ועיין בספר אות שלום הלכות מילה יור"ד סימן רס"ה דמתפק אם להמתין עד חצות בשביל מנין ונשא ונתן בזה, וכנראה ממה דמסקי שם דרק להמתין זמן רב בשביל זה גם אם נשאר עוד שעות ביום נ"ל בדודאי לא צריכין, מוכח הא עד קצת אחרי חצות יש להמתין, וכן מוכח מדברי מהר"ם שיק יור"ד סי' שפ"ו דכתב רק להשהות המילה בשביל שיהיה מנין על הסעודה, אין להמתין, דאף דבחדא מצוה רשאי להשהותה לעשותה מן המובחר, אבל להיות על הסעודה מנין אין המצוה נתגדלה על ידי זה עיי"ש, נראה הא להיות מנין בשעת מילה נתגדלה המצוה ע"ז, וכדאיתא בפרקי דר"א פ"ט והביאו בלקיטו מהרי"ל רש"ה מילה דאין שום עדות שנתן הקב"ה לישראל פחות מעשרה, וה"ל העידו העשרה שהכניס בנו בבריתו של א"א בזה כדאי להמתין, אבל בודאי יש להתאמץ שיוכל לעשות במנין במוקדם האפשרי.

וכן פסק בשו"ת יביע אומר חלק ב' יורה דעה סימן י"ח שאם ממתין עד אחר חצות כדי שיוכל לעשות המצוה בעשרה, ואם יקדימנה יצטרך לוותר על מנין, אפשר להתיר להשהותה ולעשותה במנין.

אבל בספר הבט לברית לגר"י לאנג דף ה' הביא בשם הגאון רבי יוסף שלום אלישיב זצ"ל ששמע בשם הגאון רבי יוסף חיים זונפלד זצ"ל שאין להמתין עד לאחר חצות כדי שיהא מנין בברית דוריזין מקדימין למצוות עדיף טפי.

גליון זה נודב לרגל יומא דהילולא קדישא של שר התורה רבן של כל בני הגולה הגאון הצדיק רבי דב בעריש בן הגאון יעקב מהרמלוב זצוק"ל גאב"ד טשעביץ ובעל שו"ת דובב מישרים נ.ל.ב.ע. י' חשוון ת.נ.צ.ב.ה. יחא רעוא שזכותו של הגאון תגן על התורם להתברך בכל מילי מיטב רפואות וישועות

מדוע הענין לעשות שלום זכר דווקא בשבת?

איתא בגמ' ב'ק"פ ע"מ א' רב ושמואל רב אסי איקלעו לבי שבוע הבן ואמרי לה ישוע הבן.

וכתבו התוס' ד"ה ישוע הבן בשם רבינו תנא שיעושינן סעודה על שם שהולד נושע ונמלט ממעי אמו.

ובתורתם הדשן סימן רס"ט הובא בדרכי משה ורמ"א י"ד ס"ס ר"ה שזהו הסעודה שאנו עושינן בליל ש"ק אחר הלידה הנקרא "שלום זכר", שהוא סעודת הודאה ע"ש שהולד נושע ונמלט ממעי אמו.

ותמה הדגול מרבבה יורה"ד סי' קע"ה א"כ נעשה סעודה זו גם בלידת בת שגם היא נמלטה מרחם אמה, ועל כן כתב דכוונת התוס' שסמכו סעודה זו סמוך למצוות מילה, ועל כן לא נהגו כן בבית.

ובדרישה מביא עוד טעם ע"פ מה דאיתא בגמ' נדה ל' ע"מ ב' שהמלאך בא כשנולד, וסוטרו על פיו ומשכחו כל התורה שלמד במעי אמו, משום כן באים לנחמו על צערו.

וכתב הגאון יעב"ץ בספרו מגדל עוז שהטעם שקורין לו שלום "זכר" הוא כנ"ל בטעם הב' שזכור את התורה ששכח ע"י סטירת המלאך, או שזכור את השבועה שמשביעין אותו לפני שנולד תהי צדיק ואל תהי רשע.

יש להקשות: מדוע תיקנו דווקא בליל שבת לנחם את התינוק, הרי איתא בגמ' שבת י"ב ע"מ ב' דבקושי התירו לנחם אבילים בשבת, ולמה נתעורר אבותו דווקא בשבת שיש לנחמו אז, כך מקשה מרן הדברי יציב מצאנו ז"ע מובא בשפע קודש פרשת ויצא ס"ק ד'.

ומתריץ: דווקא בשבת הזמן גרמא לנחם ההתינוק, דבאמת מה לו להתאבל על שכחת התורה הלא אביו יכול לחזור וללמדו תורה, אלא דכתיב תהילים נ"ט ל' לרשע אמר אלקים מה לך לספר חוקי, ולכן היה מוטב לו ללמוד תורה מפי מלאך, אבל בשבת דאיתא בגמ' שבת ק"ח ע"מ ב' כל השומר שבת כהלכתו אפילו עובד עבודה זרה כדור אנוש מוחלין לו, אז מתנחם הבן בזה שיוכל ללמוד תורה מפי אביו.

ובספר "שם משמואל כתב טעם לשלום זכר דווקא בליל שבת" לפי הטעם של ניחום על התורה הק' שנשתכח מהילד, שלכאורה קשה כי לא מנחמים בשב"ק, ומסביר בטוב טעם כי אצל מי שמת לו מת מתאבלים על הגוף הגשמי שנעדר מעוה"ז ועל דבר גשמי מנחמים רק בימי חול, כי להנשמה שכבר נמצא וטוב לה בעוה"ב לא שייך לנחם בשב"ק שהיא מעין עוה"ב, משא"כ על התורה הק' שנשתכח ממנו אינו שייך לנחם בימי חול, רק בשב"ק שהיא יומא דקב"ה, ואורייתא וקובה"ה וישראל חד, אז שייך לנחם.

והיעב"ץ במגדל עוז כתב טעם נאה מדוע עושים את זה דווקא בשבת: שלפי שהשבת היא המצוה הראשונה שמקיים התינוק, לכן עושים סעודה זו להתחלת התורה ושמירתה.

ובתורתם הדשן סימן רס"ט כתב הטעם משום שאז אנשים מצויין בבתיכם.

מעדיני אשר נראה לתרץ, הטעם משום שהילד מתאבל ששכח תלמודו, וכאן בעולם הזה קשה ללמוד ולהבין כמו בעולם הבא, לכן מנחמים אותו דווקא בשבת, דיש בה נשמה יתירה, ובשיטה מקובצת בב"ח ס"ז עמוד א' כתב דהנשמה יתירה בשבת דחל עליו שפע אלהי ושכל יותר לעסוק בתורה ולעייין במעשה ה', לכן מנחמים אותו דווקא בשבת.

עוד נראה: ע"פ מה שכתב בבן איש חי שנה שניה פרשת שמות ששעה אחת של לימוד בשבת, חשוב כמו אלף שעות ביום חול, לכן דוקא בשבת שחשוב כל כך הלימוד, והתינוק שכח התורה, צריך לנחמו בשבת.

מעדיני אשר: נראה לומר טעם חדש מדוע עושינן שלום זכר דווקא בשבת, דהנה החתם סופר פרשת קדושים כתב דבר נפלא על הפסוק "איש אמו ואביו תראו ואת שבתותי תשמרו" דלכאורה מה השיכות שתי דברים אלו, ובגמרא דרשו על זה לימודים, וכתב דלכאורה יש להקשות, מדוע צריך לכבד את הוריו, הרי עשו לו רעה שהביאו אותו לעולם, משום דקימ"ל בגמ' ערובין י"ג ע"מ ב' נח לו לאדם שלא נברא משנברא, אלא הטעם דנח לו שלא נברא משום דקרוב הפסד מהשכר דיכול לחטוא ויש יותר לא תעשה עיני מהרש"א מכות כ"ג ע"מ ב' אבל בשבת דאיתא בגמ' שבת ק"ח ע"מ ב' כל השומר שבת כהלכתו מוחלין לו כל עוונות, א"כ בשבת נח לו לאדם שנברא, וזה כוונת הפסוק אתה צריך לכבד את ההורים, ואם תשאל מדוע, הרי עשו לך רעה, וממשיך הפסוק שיש שבת ואז מוחלין ונח שנברא ע"כ, לפי זה אתי שפיר מדוע נקרא "שלום זכר" שבשבת שלום וטוב לו שבא לעולם לכן עושים את זה דווקא בשבת.

מדוע לאברהם וליעקב שינוי להם את שמם

ומדוע ליצחק לא שינוי את שמו?

בפרשתן י"ז ע"ט **ויאמר אלהים אבל שרה אשתך יולדת בן וקראת את שמו יצחק**

הנה בגמ' ירושלמי סוף פרק קמא דברכות מובא ברב ניסים גאון מסכת ברכות דף יג עמוד א' מודפס בתוך הגמרא בצד **מקשה:** מפני מה נשתנה שמו של אברהם ושמו של יעקב, ושמו של יצחק לא נשתנה

ומתריץ הירושלמי: אילו אבותיהם קראו אותן בשמן, אבל יצחק הקדוש ברוך הוא קראו.

יש להקשות: מהא דאיתא במדרש בפרשת תולדות מובא ברש"י שם על הפסוק ואחרי כן יצא אחיו וידו אווזת בעקב עשו, ויקרא שמו יעקב הקדוש ברוך הוא קרא שמו יעקב, חזינן שגם ליעקב קרא הקב"ה שמו ואפילו הכי נשתנה, כך מקשה בהדר זקנים בפרשתן, וכן בש"ת שיח יצחק סימן כ"ז, וכן בתורה תמימה בפרשתן

יש מתריץ: דכוונת הירושלמי, גבי יצחק כתיב בהדיא שהקב"ה קרא שמו יצחק, דכתיב וקראת שמו יצחק בסוף פרשת לך לך, אבל גבי יעקב לא מפורש בהדיא שהקב"ה קרא שמו, ובפרט לפירוש הב' של רש"י באמת קרא יצחק שם יעקב, כך תירץ בש"ת שיח יצחק סימן כ"ז,

ובשבולי הלקט ענין תפילה סימן י' **ישב דבר נפלא:** מה שאומרים בתפלת שחרית **"זרע יצחק יחידי"** ויש שמדלגין את זה ואומר זרע יצחק שנעקד על גבי מזבחך, לפי שלא מצינו שנקרא יצחק יחיד להקב"ה אלא יחיד לאברהם, ומביא בשם אחיו רבי בנימין לפרש, שאין לשנות, ומירשו יחידי יחיד בשמן שקראת לו והוא מוסב כלפי שכינה אבל אברהם ויעקב לא היו יחידים בשם אחד וכן נמצא בברכות בירושלמי בסוף פרק ראשון למה נשתנה שמו של אברהם אבינו ושל יעקב אבינו ושמו של יצחק לא נשתנה מפני שקראו הקדוש ברוך הוא בעצמו.

וברבינו בחיי בפרשתן כתב עוד טעם מדוע ליצחק לא שינוי את שמו: כי אברם הוצרך הכתוב לשנותו "אברהם" על שם כי אב המון גוים נתתיך, ויעקב ישראל, על שם כי שרית עם אלהים, ועל ידי הענינים והמאורעים שאירעו בשניהם הוצרכו לשנות שמם, אבל יצחק לא הוצרך לכך, כי לא אירעו לו מאורעות כמותם ולא ראה עצמו לחונן המקרים כאברהם ויעקב, אבל מיום שנולד נתקדש באות ברית קדש ונתיישב בארץ הקדושה, לא יצא ממנה לעולם.

וברבינו בחיי פרשת תולדות כ"ז ע"ט **כתב עוד טעם נפלא עד למאוד:** כי מתוך הקנאה שנתקנאו בו פלשתים סתמו כל הבארות אשר חפרו בימי אברהם אביו, כדי שלא יוכל יצחק להועיל עצמו בהן ולהשקות זריעותיו ומקנהו, ואח"כ נתגבר יצחק וחפר אותן וקרא להן כשמות אשר קרא להן אביו, ועשה כן לכבוד אביו, וממה שהתורה הודיעה זה נראה שנחשב לו לזכות ויש בזה התעוררות, וק"ו שאל ישנה אדם מדרך אבותיו, שהרי יצחק אפילו שמות הבארות שקרא אותן אביו לא רצה לשנותן, וזה ק"ו לדרכי האבות ומנהגותיהם ומוסר שלהם, ואולי מפני זה לא נשתנה שמו כמו שאר האבות וזו מדה כנגד מדה.

מדוע קרא אברהם שם לבנו הנולד קודם הברית

הרי אין נותנים שם לתינוק רק אחר הברית?

ובפרשת וירא כתוב כ"א ג' **ויקרא אברהם את שם בנו הנולד לו אשר ילדה לו שרה יצחק, וימלא אברהם את יצחק בנו בן שמונת ימים כאשר צוה אותו אלהים**

יש להקשות: הרי המנהג לתת שם לתינוק רק לאחר המילה ומדוע אברהם לא נהג כן והקדים לתת שם קודם המילה, כך מקשה הש"ח על התורה, וכן ביאור הרד"ל על פרקי דרבי אליעזר פרק כ"ט ס"ק מ"ד, וכן באמרי יוסף בפרשתן, וכן בספר כותות הברית.

איכא כמה תרועים

א. הכוונה שקרא לו שם ביום המילה, אבל לא שקרא שם קודם המילה, כך כתב ביאור הרד"ל על פרקי דרבי אליעזר פרק כ"ט ס"ק מ"ד.

ב. כיון דאברהם נצטווה מהקב"ה לקרוא את בנו יצחק א"כ תיכף כשנולד חל עליו מה שציוה לו, משא"כ מילה אינו חייב רק ביום השמיני, כך תירץ בש"ת רבבות אפרים חלק ד' סימן קכ"ט.

ובטעם הדבר שאין נותנין שם מיד שנולד: כתב בספר כללי המילה לרבינו יעקב הגוזר דין להקרות שם לנער עמי צ"ד מפני מה תיקנו לקרות לו שם לנער תיכף למילה, משום דעד עתה לפני המילה היה שם טומאה לפניו וחרפה שם ערלות, ועכשיו שנמול וקיימו בו מצות מילה צריך לשנות שמו לשבח, ומנ"ל שצריך לשנות שמו בשעת המילה שעד שלא מל בשר ערלתו היה שמו אברם ומיד כשנמול נשתנה שמו לשבח וניתוסף לו אות אחת ונקרא אברהם.

וכן כותב הר"ש מגרמייזא בסידורו אות קל"ט ולמה אין קוראין שם לנער כי אם ביום המילה, לפי שלא נקרא אברם אלא אברהם כי אם בשעת מילתו.

וכן בספר מטה משה בעניני מילה אות י"ח תניא וקורא לו שם כי אברם לא נקרא אברהם כי אם בשעת המילה, ועיין בספר שפע קודש על עניני מילה ע"מ קצ"ב עוד כמה טעמים בענין קריאת השם דווקא אחר הברית.

חשוב כהלכה

מדוע זה מדגש ומדגש מ"י ידידו ר' מרדכי ויסקינד הגר שליט"א - מנהגן חשיב כהלכה שינון וידיעת ההלכה | כל ההלכות הם משו"מ ומשנה ברורה

ידיעות הפרשה

- א] היכי תימצי דבר שאינו מז' מצוות בני נוח וגויי מחוייב בזה?
- ב] היכי תימצי שנשא ידיו לשמים וזה מחייב אותו?
- ג] חידה. מקור לשינוי השם לרפואה מהפרשה.
- ד] חידה. ולא יקרא עוד שמך אברם, איזה נ"מ למעשה יש מכח הלכה זו.
- ה] היכי תימצי שמצינו חזקה שאינה מעשה בגוף הקרקע או המקום ואפ"ה קונה?

ידיעת הלכות שבת

- ו] אמירה לגוי. משפ' לוי עורכת בשבת את סעודת בר המצווה של בנם בבית הכנסת. ביום שישי הודיעו שחוט הערוב של העיר נקרע וכל העיר היא בגדר כרמלית. בשבת בצהריים גב' לוי שמה לב שהם שכחו את היין לקידוש בביתם. האם מותר יהיה לה לומר לגוי להביא את היין מביתה? (כלומר לומר לגוי להעביר את היין מרשות היחיד (הבית), דרך כרמלית (הרחוב), לרשות היחיד (בית הכנסת) מה יהיה הדין אם הם שכחו את השתייה הקלה בביתם?
- ז] כביסה התלויה בשבת. גב' קליין תלתה ביום חמישי כביסה על חבלי הכביסה (הנראים מן הרחוב). האם מחויבת גב' קליין להוריד את הכביסה לפני כניסת שבת?
- ח] הזזת תבשיל למקום חם יותר. בבית משפ' הרב באום מניחים את החמין בערב שבת על טס מתכת המונח על הגז (בלע"ך). בשבת בבוקר רוצה הרבנית באום להזיז את סיר החמין שהוא מבושל כל צורכו ומצטמק ויפה לו, למרכז הבלע"ך שם החום הוא הגבוה ביותר כדי למהר את בישולו (צימוקו). האם מותר לה לעשות זאת? (אין בעיה של עצמות וכד').
- ט] כלי שמלאכתו לאיסור. הרב מוטיל שכח ביום שישי פטיש על הכרית במיטתו. בליל שבת כאשר ראה את הפטיש התלבט האם מותר לו לקחת את הפטיש בידו ולהניחו במקום אחר כדין כלי שמלאכתו לאיסור שמותר לטלטלו לצורך מקומו, או שכיון שיכול לקחת את הכרית עם הפטיש שעליה, ובכך לטלטל את הפטיש בטלטול מהצד ולשמוט את הפטיש במקום שלא יפריע, מחויב הוא לעשות דווקא בדרך זו ולא לקחת את הפטיש בידו. מה הדין?
- י] מצווה בערב שבת, חידה. איזו מצווה יש לעשות בערב שבת לכבוד שבת, שאפילו מי שתורתו אמונתו, יש לו לבטל לימודו כדי לקיימה, והמקיימה מקבל עליה שכר, ומי שאינו מקיימה אינו נענש עליה?

הודעה משמחת לידידנו
מחסדי הקב"ה שהטיב ומטיב ויטיב אתנו
ורוב משש עשרה הספרים
שיצאו לאור נחטפו מהחניות
ואין להשיגם בשום דרך
ורבים פונים מידי יום להשיג את הספרים
אנו רוצים להדפיס מחדש כל תקופה ספר אחר
במהדורה חדשה ומאות הוספות של נושאים חדשים
עכשיו אנו עובדים על ספר מעדני אשר חג הפסח
אשמח מי שירצה לזכות לקחת עליו את ההוצאות

מדוע מל אברהם את עצמו רק בחצות היום הרי זריזין מקדימין למצוות?

בפרשתן י"ז כ"ו בעצם היום הזה נמול אברהם וגו'

מכאן ילפינן בפרקי דרבי אליעזר מ"ק כ"ט שאברהם מל את עצמו בחצי היום, דדרשינן מלשון בעצם, בעצמו של יום, ר"ל שהיה מל את עצמו בחצי היום.

יש להקשות: מהא דאיתא בגמ' ספחים ד"ע"א תניא כל היום כולו כשר למילה, אלא שזריזין מקדימין למצות שנאמר בראשית כב ו"ישכם אברהם בבקר" חזינן דילפינן שמילה צריך להיות מיד בבוקר כמו שאברהם היה זריז, א"כ מדוע במילת עצמו גופיה לא הזדרז למול מיד בתחילת היום והתעכב עד חצות היום, כך מקשה בהגהות הרד"ל על פרקי דרבי אליעזר, וכן הקשה בבית רענן לבעל המגן אברהם, וכן הקשה המהרש"ם בפרשתן בספרו תכלת מרדכי בנר מצוה אות ד', וכן בנחל הברית יור"ד סימן רס"ב, וכן בתורה תמימה פרק י"ז הערה נ"ג, וכן במכתם לדוד.

איכא כמה תרוצים

א. יתכן דאברהם לא נצטווה במצות מילה רק בחצי היום לכן לא היה שייך שימול קודם, ומיד שנצטווה בחצי היום מל את עצמו מדין זריזין מקדימין למצוות, כך תירץ בהגהות הרד"ל על פרקי דרבי אליעזר, וכן המהרש"ם בפרשתן בספרו תכלת מרדכי בנר מצוה אות ד'.

ב. כאן מל עצמו דווקא בחצי היום כדי לפרסם הדבר, וכמו שמבואר במדרש מובא ברש"י בד"ה בעצם היום לבחצי היום כל האנשים נעורים, והידור מצוה עדיף טפי מזריזין מקדימין למצוות, כך תירץ בהגהות בית גדול על פרקי דרבי אליעזר, וכן תירץ בתורה תמימה הערות בראשית פרק י"ז הערה נ"ג.

מעדני אשר: יש להעיר ע"פ מה שכתבו הפוסקים שדה חמד ח"ב ע"מ ע"ו ע"ב, וכן בערוך השלחן יור"ד סימן רס"ב ס"ק ח', והארכתי בזה בספר מעדני אשר פרשת וירא תשס"ו שאסור להשהות מילה אחר חצות כדי שיהא יותר אנשים, משום דמעלת זריזין עדיף ממעלת ברוב עם, א"כ איך היה מותר לאחר כדי שיראו יותר אנשים.

נראה לתרץ: שאני הכא שבכל העולם היה חלש מושג היהדות וזה היה אלים טפי, לכן היה מותר לאחר המילה בגלל זה.

ג. ע"פ מה שכתב רמב"ן בראשית פרק י"ז, וכן כתב ברבינו בחיי ד"שמעאל בנו נימול מתחלה וכל בני ביתו, כי כן כתוב לעיל פסוק כג ויקח אברהם את ישמעאל בנו ואת כל ילידי ביתו, ואחרי כן ואברהם בן תשעים ותשע שנה בהמולו, והטעם כי אברהם נזדרז במצות המילה שלהם תחילה ומל אותם הוא בעצמו, או שזימן להם מוהלים הרבה והוא עומד עליהם, ואחר כך מל את עצמו, שאילו הקדים מילתו היה חולה או מסוכן בה מפני זקנתו, ולא היה יכול להשתדל במילתם, לפי הנ"ל אתי שפיר, דבאמת היה זריז מיד שנצטווה, ואדרבה היה זריזות נפלאה ואפילו גם חוץ לכח הטבעי, מה שגמר מילות אנשים רבים של בני ביתו עד חצות היום, לפי הנ"ל אתי שפיר, כך תירץ בספר מכתם לדוד בפרשתן.

אבל יש שיטות: שאברהם מל את עצמו תחילה אור החיים ולהני שיטות יתורץ בתרוצים אחרים.

ד. החשש הוא רק למול אחר חצות, אבל אברהם אבינו מל ממש בחצות היום אז אין חשש, ועוד נראה לתרץ כי מסתם הצווי היה אותו באותו היום או יום קודם שימול את עצמו ולמצוה רבה כזו ששייך רק פעם אחת בחייו ודאי יש לעשות הכנה רבה ולא למול בלי הכנה וישוב הדעת, ובשלמא אנו כבר יודעים דיש למול ביום השמיני אפשר להכין את עצמו קודם, משא"כ אברהם אבינו שלא ידע מקודם, ובעקידה שידע קודם דיש לעקוד אז כתוב וישכם אברהם בבוקר, כך תירץ הגאון המפורסם רבי שמאי קהת גראס שליט"א דומ"צ מחזיקי הדת

מדוע אין עושין ברית מילה קודם התפלה

הרי זריזין מקדימין למצוות זה מיד בבוקר?

יש להקשות: כיון דזריזין מקדימין למצוות, מדוע אין מלין קודם התפלה מיד בבוקר.

הנה בלקט יושר חלק א' ס"ק ט' לתלמידו של התרומת הדשן כתב וז"ל אין עושין שום מצוה קודם התפלה, וראיה ממילה שהיא נדחת עד אחר התפלה כי התפלה היא במקום התמיד, והתמיד היה לעולם בתחלה.

ובערוך השולחן יורה דעה הלכות מילה סימן רס"ב הקשה וז"ל ואין לתמוה דכיון דזריזין מקדימין למצוות למה לא ימולו קודם התפלה, וכן בנחל הברית יור"ד סימן רס"ב דן בזה באריכות.

ומתריך בכמה אופנים:

א. דתפלה היא מצוה תדירית ויש בה הרבה מצות ציצית ותפילין וק"ש ותפלה, כך תירץ בערוך השולחן, עיין בספר מעדני אשר פרשת פנחס תשס"ו אריכות גדולה בענין על מה סמכו אלו שנוטלים לולב קודם התפלה, הרי תפלה תדירה.

ב. הרי מצוה לעשות סעודה קודם התפלה לא יוכלו לטעום, כך תירץ בערוך השולחן, יש להעיר וכי אינו יכול לעשות הסעודה אח"כ.

וכן בשו"ת דברי מלכיאל חלק א סימן י"ז הקשה מדוע אין מקדימין את המילה קודם שחרית, הרי זריזין מקדימין למצוות זה מהבוקר, כמבואר בגמ' פסחים ד' ע"א

ומתריך בכמה אופנים:

א] תפלת שחרית מקדימין משום שזמנה עובר דק"ש מצוה להקדים כל מה שאפשר, כך תירץ בדברי מלכיאל.

ב] יאוחר דבר שנאמר בו ביום היינו מילה דכתיב ביום השמיני לדבר שנאמר בו בבוקר דהיינו תפלת שחרית וק"ש, כך תירץ בשו"ת דברי מלכיאל.

